

**СУЧАСНА ДИТЯЧА КНИЖКОВА ІЛЮСТРАЦІЯ:  
ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНІ ОСОБЛИВОСТІ  
ТА ТЕХНІКИ ВИКОНАННЯ**

***Рябінова І. М.***

*викладач фахового коледжу  
Міжнародний гуманітарний університет  
м. Одеса, Україна*

***Ямроз Л. С.***

*старший викладач кафедри дизайну  
Міжнародний гуманітарний університет  
м. Одеса, Україна*

***Токарєв О. В.***

*професор кафедри дизайну  
Міжнародний гуманітарний університет  
м. Одеса, Україна*

Дитяча книжкова ілюстрація є окремим особливим видом ілюстративного зображення, що має певні вимоги щодо задуму та виконання. Як і будь-який інший вид ілюстрації, дитяча ілюстрація пройшла доволі тривалий шлях розвитку з моменту появи ілюстративної майстерності. І впродовж усієї історії своєї еволюції вона безперервно змінювалася, набуваючи нових ознак і стаючи більш виразною та цікавішою. Дослідження розвитку дитячої ілюстрації та її різновидів проводяться в роботах М. Токар, Пушкар О.І. і Андрющенко Т.Ю., Хромченко К.В.

Слід зазначити, що саме ілюстрація є невід'ємною частиною дитячої книжки, що замість доповнення до тексту стає основною частиною розповіді. Вона в свою чергу спрощує сприйняття текстового матеріалу, узагальнює та уточнює образи.

Ілюстрація є засобом пізнання світу для дитини. Саме вона поступово формує світосприйняття малюка, а також формує особисте ставлення до героїв оповідання і подій, що в ньому відбуваються.

Головною функцією ілюстрації є занурення маленького читача у світ подій, описаних в книжці – вона допомагає якомога яскравіше уявити образи і характери героїв, більш уважно зосередитися на сюжеті та «намалювати» собі казковий світ. Крім цього, ілюстрація є носієм

(відкритим чи прихованим) культурних символів: вона здійснює емоційний вплив, закладає у свідомість маленької людини певні загальнолюдські цінності, в деяких випадках є провідником стилю, а іноді може виступати свого роду спонукальником до дій та вчинків. Отже, характер ілюстрації великою мірою залежить від жанру книги та особливостей оповідання.

Образи в дитячій ілюстрації не можуть бути двозначними, тобто мати подвійне значення в прямому сенсі цього слова, використовувати натяки та нечітку спрямованість. Навпаки, характери героїв мають бути добре зрозумілими, емоційно насиченими та запам'ятовуваними. Здебільшого в ілюстрації застосовуються яскраві контрастні кольори, що одразу привертають увагу дитини та швидко запам'ятовуються.

Основне завдання художника-ілюстратора дитячої книжки полягає в тому, щоб «пожвавити» картинку, надати їй настрою, динаміки та, можливо, загадковості. Тому реалістичність зображення не є метою художника – навпаки, в даному випадку є ціль відійти від раціональності і логічності людського життя і поринути у казковий світ. Непропорційні фігури персонажів – людей або звірів – є поширеним прийомом зображення. Велика голова, маленькі ручки та ніжки, вражаючі опуклі очі – усі ці речі роблять персонажа в дитячій ілюстрації більш виразним.

Провідну роль в дитячому ілюструванні відіграє колористика зображень, адже саме колір налаштовує глядача на конкретну тему, виступає найпотужнішим комунікаційним засобом. Загальна тональна гама є вирішальною, і саме від неї залежить характер сприйняття ілюстрації. Кольорові асоціації та враження виражають оцінку подій в творі та наштовхують дитину на своє власне сприйняття та ставлення до того, про що розповідається. Контрастні та нюансні кольорові сполучення, поєднання протилежних та схожих кольорів, використання монохромних зображень – всі ці прийоми створюють єдиний образ, що викликає емоції.

20-ті роки XXI століття відзначені бурхливим розвитком векторних графічних зображень, і відповідно, широким розповсюдженням та впровадженням їх в різні сфери життя. Торкнулося це і дитячої ілюстрації.

В такому зображенні персонажі доволі схематичні, але зрозумілі та яскраві, дрібних деталей небагато. Найчастіше векторна ілюстрація призначається для книжок для дітей з 3-х до 5–6 років. Створюються такі ілюстрації зазвичай у векторному редакторі Adobe Illustrator.

Останнім часом набуває поширення техніка цифрового живопису. Вона дозволяє робити малюнок більш деталізованим, а значить, більш різноманітним та реалістичним. Такого типу зображення на має «залізної» чіткості на кшталт векторної картини, воно більш «м'яке», розмите, але й виглядає більш природньо. Цифрові живописні ілюстрації часто

використовуються тоді, коли в зображенні потрібно показати пейзаж, природу, на фоні якої діють персонажі.

Техніка 3D-зображень теж є актуальною на сьогодні. 3D-редактори (Autodesk Maya та інші) дозволяють автору створити досконаліх з точки зору об'ємного моделювання та освітлення персонажів, не витрачаючи часу на промальовку деталей. В свою чергу, 3D-фігури можуть доповнюватись відмальованим в іншій техніці пейзажем або будь-яким іншим фоном. Така комбінована техніка є цікавою та лише більше захоплює дитину.

Незалежно від обраної художником техніки малювання слід пам'ятати про те, що вся сукупність ілюстрацій в книжці повинна утворювати певну систему. Це означає, що всі зображення мають бути візуально пов'язані між собою – мати схожу кольорову гаму, подібні форми. Вони повинні викликати у дитини цілісне уявлення про казковий світ подій – цілісний, яскравий, незабутній образ оповідання. Ілюстрації мають бути стилістично узгоджені з текстом книжки, бути його логічним продовженням.

Розвиток художніх рішень, композиції та технік виконання дитячої ілюстрації на сьогодні набуває швидкого темпу – це дозволяє дитині та її батькам обирати з широкого асортименту книжок саме те, що ближче та цікавіше самій дитині. Поширення багатьох способів створення ілюстрацій лише збагачує внутрішній світ дитини, її фантазію, мислення та формує світогляд.

### Література:

1. Гавенко С. Кваліметричний огляд поліграфічного виконання дитячих видань українського книжкового ринку / С. Гавенко, М. Мартинюк. *Вісник книжкової палати*. 2011. № 2. С. 46–50.
2. Олійник В. А. Сучасний погляд українського художника-ілюстратора на оформлення дитячої книги (на прикладі творчості Костя Лавра). *Вісник ХДАДМ*. 2011. № 4. С. 63–66.
3. Харченко О. М. Дизайн оформлення української дитячої книги на прикладі казок. *Вісник ХДАДМ*. 2010. № 1. С. 146–149.
4. Огар Є. І. Дитяча книга: проблема видавничої підготовки : навч. посіб. / Є. І. Огар. Львів : Аз-Арт, 2002. 159 с.